

**MUNI**  
**PED**

# **Právní úprava zaměstnanosti**

Ing. Nikola Straková

# Právo na zaměstnání

= právo občanů, kteří chtějí a mohou pracovat a o práci se skutečně ucházejí

- Právo je přiznáno všem státním občanům ČR
- Občan má právo na:
  - Svobodnou volbu zaměstnání a jeho výkon na celém území ČR i v zahraničí
  - Zabezpečení vhodného zaměstnání
- předpis:
  - **Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o zaměstnanosti**

# Státní politika zaměstnanosti ČR

## – Zahrnuje zejména:

- zabezpečování práva na zaměstnání,
- sledování a vyhodnocování situace na trhu práce
- koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu
- tvorbu a koordinaci jednotlivých programů a opatření k zajištění priorit v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce,
- uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti,
- tvorbu a zapojení do mezinárodních programů souvisejících s rozvojem zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce,
- g) hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti,
- h) poskytování informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce,
- i) poskytování podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci,
- opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, s osobami bez ohledu na jejich rasový a etnický původ, s osobami se zdravotním postižením,
- usměrňování zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí na území České republiky a z území České republiky do zahraničí

- Státní politiku zaměstnanosti vytváří stát
  - podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce (zam-telé a odborové organizace)
  - další subjekty činnými na trhu práce (s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zam-telů)
- Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v ČR

vykonávají

- a) Ministerstvo práce a sociálních věcí
- b) Úřad práce České republiky

# Zabezpečování práva na zaměstnání

- Zprostředkování zaměstnání = vyhledávání vhodného zaměstnání a činnost informační a poradenská
- Zaměstnání zprostředkovávají úřady práce (bezplatně) nebo soukromé zprostředkovatelny – agentury práce (i za úhradu)

# Zprostředkování zaměstnání agenturou práce

- Zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele
- Uživatelem se rozumí:
  - jiná právnická nebo fyzická osoba, která práci přiděluje a dohlíží na její provedení (dále jen "uživatel")
- Vznik dočasného přidělení:
  - Uzavřením dohody o dočasném přidělení mezi agenturou práce a uživatelem
  - Uzavřením pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti mezi zam-cem a agenturou práce
  - Přidělení zam-ce agenturou práce na základě písemného pokynu k uživateli
- Skončení dočasného přidělení
  - Uplynutím doby
  - Dohodou zam-ce a agenturou práce
  - Jednostranným prohlášením uživatele nebo zam-ce
  - Skončením pracovního poměru

## – Pravidla dočasného přidělení

- Dočasné přidělení se provádí za úplatu
- Pracovní podmínky dočasně přiděleného zaměstnance, včetně mzdy, nesmí být horší než u srovnatelných zaměstnanců uživatele
- Uživatel přiděluje zaměstnanci práci, organizuje ji a odpovídá za BOZP, ostatní práva a povinnosti má agentura práce

# Kde se agenturní zaměstnání využívá?

- v odvětvích, kde se vyskytuje sezónní práce
  - uživatel získá pracovní sílu jen na potřebné období
- v některých měsících může stoupnout potřeba zaměstnanců až dvojnásobně
  - Zam-tel nemusí být schopen zajistit veškerou pracovněprávní a účetní administrativu
- Podle průzkumů je agenturní zaměstnávání spojeno zejména s mladými lidmi,
  - 40 % agenturních zaměstnanců tvoří lidé pod 25 let
  - a až 65 % zaměstnanců jsou lidé pod 30 let.



# Výhody agenturního zaměstnávání

## Pro zam-ce

### – flexibilita

- zaměstnancům hledá vhodné pracovní nabídky agentura práce a doporučuje jen takové nabídky, které odpovídají jeho schopnostem, znalostem a požadavkům firem.

## Pro firmy

- agentury jim doporučují pouze vhodné uchazeče
- snadné ukončení pracovního poměru
- nemusí platit odstupné ani náhradu mzdy u dlouhodobých překážek v práci
- úspora personálních nákladů  
například v podobě administrativních nákladů na výběrové řízení nebo zpracování mezd a odvodů na sociální a zdravotní pojištění, tyto podklady zpracovává agentura práce.
- získá zaměstnance pouze na požadované období.

# Nevýhody agenturního zaměstnávání

- povinnost zaplatit agentuře práce nejen veškeré náklady na zaměstnance, ale také smluvený poplatek
- další nevýhodou je například absence úpravy odpovědnosti za škodu

# Úřad práce

- zprostředkovávají zaměstnání na celém území České republiky
- Uchazeč o zaměstnání
  - je FO, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce, v jejímž územním obvodu má bydliště a při splnění zákonem stanovených podmínek je zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.
  - Není v pracovněprávním vztahu nebo ve služebním poměru, OSVČ, ... (§ 25 Zákona o zaměstnanosti)
- Uchazeč o zaměstnání je zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání na základě písemné žádosti
- Uchazeč může být z evidence též vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo úmyslně maří součinnost
  - Znovu může být zařazen do evidence po uplynutí 6 měsíců

## – Zájemce o zaměstnání

- FO, která má zájem o zprostředkování zaměstnání
- a za tím účelem požádá o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání kterýkoliv úřad práce na území České republiky
  
- Zájemci o zaměstnání Úřad práce ČR zprostředkovává vhodné zaměstnání a může mu zabezpečit rekvalifikaci.
- Vedení v evidenci zájemců o zaměstnání lze ukončit na základě žádosti zájemce o zaměstnání nebo v případě, že zájemce o zaměstnání neposkytuje Úřadu práce ČR při zprostředkování zaměstnání potřebnou součinnost nebo ji maří.

## – Nekolidujícího zaměstnání

- Zam-ní, kt. nebrání zařazení do evidence uchazečů o zam-nání
- výkon činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo
- výkon činnosti na základě dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na 1 měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy.

- Vhodné zaměstnání
- Odpovídá uchazeči:
  - Zdravotnímu stavu, s přihlédnutím k jeho věku
  - Kvalifikaci
  - Schopnostem
  - Délce předchozí doby jeho zaměstnání
  - Možnosti ubytování
  - Délka pracovní doby vhodného zaměstnání musí činit nejméně 80 % stanovené týdenní pracovní doby a
  - Zaměstnání musí být sjednáno na dobu neurčitou, nebo na dobu určitou delší než 3 měsíce.
  - Vhodné zaměstnání dále musí zakládat povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

# Podpora v nezaměstnanosti

- pravidelná sociální dávka, kterou stát vyplácí každý měsíc lidem, kteří vlivem ztráty zaměstnání přišli o své příjmy
- tímto způsobem jim má pomoci přečkat složité období, avšak pouze **po nezbytně nutnou dobu**
- podpora není určena lidem, kteří jsou nezaměstnaní dobrovolně, ale těm jedincům, kteří zaměstnání aktivně hledají a mají o jeho nalezení skutečný zájem

# Nárok na podporu v nezaměstnanosti

- a) Vykonával zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců v průběhu posledních 2 let před zařazením do evidence
- b) požádal krajskou pobočku Úřadu práce, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti
- c) ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není poživitelem starobního důchodu.



Nárok na podporu v nezaměstnanosti nemá uchazeč o zaměstnání

- a) Nárok na výsluhový příspěvek vyšší než podpora v nezaměstnanosti
- b) V době 6 měsíců před zařazením s ním byl ukončen pracovní poměr z důvodu porušení pracovních povinností zvláště hrubým způsobem
- c) V době 6 měsíců před zařazením opakovaně bezdůvodně ukončil pracovní poměr

# Na podporu v nezaměstnanosti nemají nárok

- starobní důchodci,
- osoby pobírající nemocenské dávky,
- lidé ve výkonu trestu,
- ti, jejichž výsluhový příspěvek je vyšší než podpora v nezaměstnanosti.

# Výše podpory v nezaměstnanosti

se stanoví procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého

výdělku u posledního zaměstnání

- první 2 měsíce 65 %,
  - další 2 měsíce podpůrčí doby 50 %
  - a po zbývajících podpůrčí dobu 45 %
- V případě, že uchazeč o zaměstnání před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu ukončil poslední zaměstnání sám nebo dohodou se zaměstnavatelem, činí procentní sazba podpory v nezaměstnanosti 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku

## Podpůrčí doba

- do 50 let věku 5 měsíců,
- nad 50 do 55 let věku 8 měsíců,
- nad 55 let věku 11 měsíců.

# Aktivní politika zaměstnanosti

- Souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti
- Zabezpečuje MPSV, Úřad práce
- Financována ze státního rozpočtu

# Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

- Rekvalifikace
- Investiční pobídky
- Veřejně prospěšná práce
- Společensky účelná pracovní místa
- Překlenovací příspěvek
- Příspěvek na zapracování
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
- Cílené programy na řešení nezaměstnanosti

# Rekvalifikace

- získání nové kvalifikace nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání
- za rekvalifikaci se nepovažuje řádné studium na středních a vysokých školách

- Rekvalifikace se uskutečňuje na základě dohody mezi úřadem práce a uchazečem o zaměstnání nebo zájemcem o zaměstnání, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce.
  - Za účastníka rekvalifikace hradí ÚP náklady na rekvalifikaci a může mu poskytnout příspěvek na úhradu prokázaných nutných nákladů spojených s rekvalifikací (stravné, jízdné, nocležné, pojištění).
- Rekvalifikace může být na základě dohody s ÚP prováděna i u zam-tele v zájmu dalšího pracovního uplatnění jeho zam-ců.
  - Zam-teli, který provádí rekvalifikaci svých zam-ců, nebo rekvalifikačnímu zařízení, které pro zam-tele tuto činnost zajišťuje, mohou být plně nebo částečně hrazeny náklady na rekvalifikaci zaměstnanců.



# Zvolená rekvalifikace

- uchazeč o zam-ní či zájemce o zam-ní může vybrat a následně zabezpečit rekvalifikaci sám a následně mu ji může UP za stanovených podmínek uhradit
- Za tímto účelem si uchazeč o zam-ní či zájemce o zam-ní vybírá:
  - druh pracovní činnosti, na kterou se chce rekvalifikovat,
  - rekvalifikační zařízení, které má rekvalifikaci provést

- Maximální částka poskytovaná UP zájemci o zvolenou rekvalifikaci činí 50 000 Kč
- V případě, že uchazeč o zam-ní odmítne bez vážného důvodu nastoupit do zam-ní odpovídajícího nově získané rekvalifikaci, je povinen náklady rekvalifikace uhradit.
- UP hradí pouze náklady rekvalifikace po dobu, po kterou je zájemce o zvolenou rekvalifikaci veden v evidenci UP.
- UP hradí cenu rekvalifikace přímo rekvalifikačnímu zařízení po předložení dokladu o úspěšném absolvování kurzu.

# Veřejně prospěšné práce

- Veřejně prospěšné práce jsou časově omezené pracovní příležitosti vytvořené především pro obtížně umístitelné a dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zam-ní evidované ÚP.
- Tato místa vytváří zam-tel na základě písemné dohody s ÚP ke krátkodobému pracovnímu umístění uchazeče o zam-ní, nejdéle však na dobu 12 měsíců
- Finanční příspěvek na úhradu mzdových nákladů zam-ce může být zam-teli poskytován až do výše skutečných mzdových nákladů, včetně sociálního a zdravotního pojištění.

# Společensky účelná pracovní místa

- pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s ÚP a obsazuje je uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.
- Společensky účelným pracovním místem je i pracovní místo, které zřídil po dohodě s ÚP uchazeč o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti.
- Na společensky účelná pracovní místa může ÚP poskytnout příspěvek.

# Příspěvek na zapracování

- Příspěvek může ÚP poskytnout zam-teli na základě dohody, pokud zam-tel přijímá do pracovního poměru uchazeče o zam-ní, kterému je při zprostředkování zam-ní věnována zvýšená péče.
- Maximální doba poskytování příspěvku je 3 měsíce a může činit měsíčně nejvýše polovinu minimální mzdy 1 FO, která se zapracovává.

# Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

- Příspěvek je určen zam-teli, který přechází na nový výrobní program (nové technologie, změna předmětu podnikání) a nemůže pro své zam-ce zabezpečit práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby.
- Příspěvek lze poskytovat na částečnou úhradu náhrady mzdy maximálně po dobu 6 měsíců, která zam-cům přísluší podle pracovněprávních předpisů.
- Měsíční příspěvek na jednoho zam-ce může činit maximálně polovinu minimální mzdy.

**Dokdy se musíte nahlásit na úřadě práce, když přijdete o zaměstnání?**

- a) není to povinnost
- b) do tří dnů
- c) do osmi dnů

**Jaké výhody máte, když jste zařazeni do evidence uchazečů o zaměstnání?**

- a) Stát za vás bude po celou dobu nezaměstnanosti platit zdravotní pojištění a když splníte zákonné podmínky, tak dostáváte podporu v nezaměstnanosti.
- b) Stát za vás bude po celou dobu nezaměstnanosti platit zdravotní pojištění a sociální pojištění a když splníte zákonné podmínky, tak dostáváte podporu v nezaměstnanosti,.
- c) Stát za vás bude po celou dobu nezaměstnanosti platit zdravotní pojištění a úřad vám do tří měsíců zajistí práci a když splníte zákonné podmínky, tak dostáváte podporu v nezaměstnanosti.

### **Kdo má nárok na podporu v nezaměstnanosti?**

- a) Každý, kdo je bez práce.
- b) Uchazeč o zaměstnání, který byl v posledních dvou letech alespoň 12 měsíců zaměstnán.
- c) Uchazeč o zaměstnání, který v posledních dvou letech alespoň 12 měsíců odváděl sociální pojištění.

### **Po jakou dobu lze dostávat podporu v nezaměstnanosti?**

- a) jeden kalendářní rok
- b) do 50 let věku: 10 měsíců, od 50 do 55 let: 12 měsíců, nad 55 let: 24 měsíců
- c) do 50 let věku: 5 měsíců, od 50 do 55 let: 8 měsíců, nad 55 let: 11 měsíců



**Kolik procent předchozí mzdy je podpora v nezaměstnanosti?**

- a) první dva měsíce: 65 procent, další dva měsíce: 50 procent, zbývající měsíce: 45 procent čisté mzdy
- b) první dva měsíce: 65 procent, další dva měsíce: 50 procent, zbývající měsíce: 45 procent hrubé mzdy
- c) první dva měsíce: 65 procent, další dva měsíce: 50 procent, zbývající měsíce: 45 procent superhrubé mzdy

**Kolik peněz si směte vydělat, když jste evidováni na úřadu práce jako nezaměstnaný?**

- a) nic
- b) až polovinu minimální mzdy, ale v době přivýdělku není nárok na výplatu podpory v nezaměstnanosti
- c) až polovinu minimální mzdy

**Pokud skončíte pracovní poměr dohodou, máte nárok na výplatu podpory v nezaměstnanosti?**

- a) ne
- b) ano, ale sniženu na 45 procent předchozího příjmu
- c) ano, ale sniženu na 45 procent předchozího příjmu, pokud nedoložíte závažné důvody k ukončení pracovního poměru